

7 Hyvinvoivat ihmiset

Kestävä kehitys perustuu kolmeen pilariin, jotka ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään: ekologiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen kestävyYTEEN. Saariyhteisön hyvinvoinnin tason arvioimisen keskiössä on sosiaalinen kestävyys. Kyse on sekä virallisista että epävirallisista järjestelmistä, rakenteista ja suhteista sekä terveiden ja elinkelpoisten yhteisöjen luomisesta. Saaren ja saarten asukkaiden hyvinvointia on tuettava hyvin toimivilla sosiaalisen ja kulttuurielämän infrastruktuureilla, jotka mahdollistavat kansalaisten avoimen ja osallistavan osallistumisen.

Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta keskittyy ihmisten tarpeisiin sekä yksilötasolla että osana yhteiskuntaa. Jotta yhteisö olisi sietokykyinen, väestönkasvun ja väestörakenteen jakautumisen on annettava toivoa tulevaa kehitystä varten. Demokraattiset prosessit, uusien tulokkaiden hyvä kotoutuminen sekä avoin ja rikas kulttuurielämä ovat kaikki toimivan yhteiskunnan edellytyksiä ja tuloksia. Näiden toimien huolellinen käsittely parantaa yleensä terveyttä ja turvallisuutta koskevia näkökohtia.

Indikaattori 39: Ikäjakauma

a Perustelut

Työikäisen väestön osuuden odotetaan vähenevän Euroopassa vuosina 2020–2100. Vastaavasti ikääntyneiden osuus koko väestöstä kasvaa. Vähintään 65-vuotiaiden osuus EU:n väestöstä on yli 30 prosenttia vuoteen 2100 mennessä, kun vastaava osuus vuonna 2020 oli 21 prosenttia.

Yksi saaren asuttavuuden indikaattori on se, onko asukkaiden määrä nousussa vai laskussa. On myös tärkeää ymmärtää, kasvaako väestö maahanmuuton vai uusien saarelaisten ”paikallisen tuotannon” ansiosta.

Tässä indikaattorissa otetaan huomioon kolme väestöryhmää: 1) päivähoidon ja koulun tarpeessa olevat lapset ja nuoret, 2) työikäiset aikuiset ja 3) työelämän ulkopuolella olevat ikääntyneet henkilöt, jotka lopulta tarvitsevat lisähoitoa. Sukupuoli ei ole asuttavuuden indikaattori, ellei siinä ole havaittavaa epätasapainoa.

Saarilla on tavallisesti yliedustusta iäkkäistä ihmisistä, jotka eläköityvät saarille.

b Määritelmä

Saaren asukkaiden ikäjakauma mitattuna kokonaishuoltosuhteella.

c Laskelma

Huoltosuhte kuvaa kolmen ikäryhmän välistä suhdetta väestössä: 0–15-vuotiaiden, 16–64-vuotiaiden ja vähintään 65-vuotiaiden. Mitä suurempia arvot ovat, sitä suurempaa on väestön ikään liittyvä riippuvuus. ”Riippuvainen väestö” määritellään 0–15- ja vähintään 65-vuotiaiksi ja ”työikäinen väestö” 16–64-vuotiaiksi.

Lapset ja nuoret, 0–15-vuotiaat	%
Aikuiset, 16–64-vuotiaat	%
Ikäihmiset, vähintään 65-vuotiaat	%

Kokonaishuoltosuhde lasketaan seuraavasti:

$$[(0-15-vuotiaat + vähintään 65-vuotiaat) / [16-64-vuotiaat]] \times 100$$

1	2	3	4
Huoltosuhde > 70	Huoltosuhde 60–70	Huoltosuhde 50–60	Huoltosuhde <50

d Esimerkki

Ulko-Hebridit sijaitsevat 55 kilometrin (34 mailin) päässä Skotlannin luoteisrannikosta, ja niiden pinta-ala on 3 000 neliökilometriä. Niihin kuuluu yli sata saarta, joista 15:ssä on asukkaita. Suurimmat saaret ovat Lewis, Harris, North Uist, Benbecula, South Uist ja Barra. Alue on harvaan asuttua, ja sen väestötiheys on yhdeksän henkeä neliökilometriä kohti, kun Skotlannin keskiarvo on 65 henkeä.

Ainoa suuri kaupunki on Stornoway (*Steòrnabhagh*) Lewisissa. Se on Ulko-Hebridien suurin kaupunki ja hallinnollinen keskus. Stornowayn asuinalueella Laxdalessa, Sandwickissä ja Newmarketissa asuu noin 6 953 henkilöä. Loput väestöstä on hajaantunut yli 280 kylään saarilla.

Viimeisimpien vuoden puolivälin arvioiden mukaan Ulko-Hebridien väkiluku on 26 500. Määrä on pysynyt melko vakaana viime vuosina, mutta väestön pieneneminen on kestänyt pitkään. Alueen väestö on pienentynyt kymmenen prosenttia vuodesta 1991. Viimeaikainen pieneneminen on johtunut pitkälti niin sanotusta luonnollisesta väestön vähenemisestä, jolloin kuolleita on enemmän kuin syntyneitä. Vuoden 2019 puolivälistä vuoden 2020 puoliväliin laskua oli 0,8 prosenttia (220 henkilöä).

Ulko-Hebridien väestö ikääntyy. Jatkuva suuntaus on, että nuoret aikuiset lähtevät saarilta jatkokoulutusta tai työllistymistä varten. Saarten mediaani-ikä arvioitiin olevan 49,9 vuotta (Skotlannin keskiarvo 42,1 vuotta) kesäkuussa 2020. Suurempi osuus väestöstä on ”eläkeiässä” (Ulko-Hebridit 25 %, Skotlanti 19 %), ja pienempi osuus ”työiässä” (Ulko-Hebridit 59 %, Skotlanti 64 %).

Alueen ikäprofiili on:

0–15-vuotiaat	16 %
16–64-vuotiaat	59 %
Vähintään 65-vuotiaat	25%

Kokonaishuoltosuhte lasketaan seuraavasti:

$$\frac{[0-15\text{-vuotiaat} + \text{vähintään } 65\text{-vuotiaat}]}{[16-64\text{-vuotiaat}]} \times 100$$

$$16+25/59 = 0,69$$

$$0,69 \times 100 = 69$$

Ulko-Hebridien indikaattorin arvo on 2.

Indikaattori 40: Hyvä terveys

a Perustelut

Saariyhteisöt ovat kärkisijoilla, kun luetellaan paikkoja, joissa ihmiset elävät pidempään ja mielekkäämmin. Niitä ovat esimerkiksi Icaria Kreikassa, Okinawa Japanissa ja Sardinia Italiassa. Nämä saaret kuuluvat maailman niin sanottuihin sinisiin vyöhykkeisiin. Tämän käsitteen ovat lanseeranneet belgialainen väestötieteilijä Michel Poulain ja italialainen tilastotieteilijä Gianni Pes. Sittemmin käsitettä ovat tutkineet monet, muun muassa amerikkalainen seikkailija David Buettner, joka kirjoitti sinisistä vyöhykkeistä artikkelisarjan National Geographic -lehteen. Buettnerin mukaan: ”Geenit sanelevat noin 20 prosenttia eliniästämme, loppu on elämäntapaa.”

Valtaosa kansallisista terveys- ja hyvinvointilaitoksista tuottaa kuntalaisten terveyttä arvioivia sairausindeksejä, jotka perustuvat tavallisesti yleisimpiin ja vakavimpiin sairauksiin (syöpä, sepelvaltimotauti, aivojen verisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielisairaudet, tapaturmat ja dementia). Mitä pienempi tällaisen indikaattorin arvo on, sitä terveempää väestö on.

b Määritelmä

Saarelaisten terveys kansallisten terveysindeksien mukaan verrattuna muuhun kansakuntaan. Tai itsearviointiin perustuva terveyskysely saarilla, jotka eivät ole kuntia.

c Laskelma

Valtaosa Euroopan maista käyttää terveysindeksiä, joka kuvaa väestön terveyttä eri kunnissa ja alueilla suhteessa koko maahan. Koko maata koskeva vertailuluku on 100. Mitä pienempi kaupungin, kunnan tai maakunnan luku on, sitä terveempää väestö on.

Jos saari on kunta, saaren terveydentilasta pitäisi olla saatavilla valtakunnallista tietoa. Eri maissa on kuitenkin erilaisia lähestymistapoja, mikä tarkoittaa, että tätä indikaattoria on ehkä sovellettava maata koskeviin tilastotietoihin. Jos seuraavaa luokitusta ei voi soveltaa maahasi, on yritettävä löytää vastaava järjestelmä.

1	2	3	4
Terveysindeksi on yli 115	Terveysindeksi on 100–115	Terveysindeksi on 85–100	Terveysindeksi on alle 85

Kuntia pienempiä yhteisöjä edustavilla saarilla – joita suurin osa saarista on – näitä tietoja voi olla vaikea saada. Jos terveysalan asiantuntijat (sairaanhoitajat, lääkärit, tilastotieteilijät) voivat vahvistaa, että saaren terveydentila vastaa kunnan terveydentilaa, kannattaa käyttää tätä indeksiä.

Jos näin ei ole, on suositeltavaa sisällyttää saarelaisille tehtäviin kyselyihin kysymys terveyden itsearvioinnista. Tämä näennäisen yksinkertainen kysymys: ”Miten yleisesti ottaen kuvailisit terveydentilaasi?” (Software & Sherbourne, 1992) on laajasti tutkijoiden käytössä, ja sen on todettu vastaavan pitkälti laajemmasta mittakaavasta tehtyjä terveystutkimuksia. Vastauksissa käytetään

viisiportaista asteikkoa (erinomainen, erittäin hyvä, hyvä, kohtalainen tai huono). Koska asuttavuusindeksi on neliportainen, sekä ”erinomaisesta” että ”erittäin hyvästä” tuloksena on 4:

1	2	3	4
Huono	Kohtalainen	Hyvä	Erinomainen tai erittäin hyvä

d Esimerkki

Ikaria on kreikkalainen Egeanmeren saari, jonka pinta-ala on 255 neliökilometriä ja ympärivuotisten asukkaiden määrä noin 8 300. Ikariasta puuttuu hyvä satama, lauttakuljetukset ovat epäsäännöllisiä ja lyhyt kiitorata on hyvin tuulinen. Keskimääräiset tulot ovat hyvin matalat ja työttömyysaste erittäin korkea. Saaren historia on synkkä: ikarialaiset (*Ikariótes*) ovat kärsineet paljon. Ikaria on sekä maineikas että huonomaineinen. Sen lempinimi vuoteen 1973 ja Kreikan sotilashallinnon kaatumiseen asti oli Punainen saari. Ikariaa käytettiin poliittisten vankien ja enimmäkseen kommunistien karkotuspaarena.

Tästä huolimatta – vai tämän takia? – siitä on tullut yksi maailman viidestä sinisestä vyöhykkeestä, joka on demografisesti vahvistettu maantieteellinen alue, jolla ihmiset elävät huomattavasti pidempään. Joka kolmas ikarialainen elää 90-vuotiaaksi. Miksi?

Ikarialainen ruokavalio ja elämäntapa ovat tulleet kuuluisiksi terveyshyödyistään. Ateenan yliopiston tutkijan Christina Chryshooun mukaan miltei kenelläkään koko Ikarian väestöstä ei ole kroonisia sairauksia eikä dementiaa, ja he ovat seksuaalisesti aktiivisesti lähelle 90:tä ikävuotta. Tähän ovat vaikuttaneet päivittäinen rutiini, johon kuuluu nokosten ottaminen, yrttiteen juominen, ystävien ja perheen kanssa kokoontuminen, käveleminen ja puutarhan hoito.

Ikarian asukkaat asuvat vuoristokylissä, mikä edellyttää aktiivisuutta päivittäin. Heidän ruokavaliossaan on myös erittäin paljon oliiviöljyä, hedelmiä ja vihanneksia. Saarella kasvaa luonnossa noin 150 vihanneslajia. Näissä vihanneksissa on noin kymmenen kertaa enemmän antioksidantteja kuin punaviinissä.

Ikarian arvo on 4.

Indikaattori 41: Turvallisuus

a Perustelut

Jos pöydällä on ruokaa ja pään päällä katto, rikoksen tekeminen on epätodennäköistä. ”Nälkäinen mies on vihainen mies”, tietää muinainen sananlasku. Kaikilla ihmisillä on perustarpeita, kuten ruoka ja suoja. Yhteisö, koulutus ja taloudelliset mahdollisuudet tulevat heti niiden jälkeen.

Turvallisuudella tarkoitetaan suojattua tilaa ja suojaa haitalta ja vaaralta. Turvallisen paikan on taattava rikoksettomuus, rauhanomainen ympäristö ja laadukas hoidon vaikuttavuus. Se edellyttää myös taloutta, jonka avulla valtiot voivat tukea kansaansa ja yksilöitään, jotta nämä voivat ansaita riittävästi vaurautta perustarpeidensa täyttämiseksi.

Voidaanko saarilla taata se, että rikollisuutta on vähän, konflikteja tai militarisaatiota ei ole, terveydenhoito ja hoidon vaikuttavuus ovat hyviä, talous kukoistaa ja ympäristöuhkat ovat mitättömiä?

Yhden turvallisuuden osa-alueen heikko sijoitus vaikuttaa kokonaisuuteen. Mustanmeren pieni Zmiinyi-saari (Käärmesaari) on vain 17 hehtaaria, ja sen väkiluku on 30:stä kymmeneen (riippuu siitä, keneltä kysytään). Saareen hyökättiin ja sille tunkeuduttiin 24. helmikuuta 2022 venäläisen Moskva-sota-aluksen tuella. Rikollisuus, terveydenhuolto ja raha menettivät yhtäkkiä merkityksensä, kun sota iski saarelle.

Lyhyesti voidaan sanoa, että turvallisuus ei ole yksinkertaista.

b Määritelmä

Rikollisuuden, konfliktien, terveydenhuollon, hoidon vaikuttavuuden, taloudellisen vaurauden ja ympäristöuhkien arvioitu summa sekä mahdollisuus pyytää ja saada apua tarvittaessa, mikä ei aina ole itsestään selvää joillakin syrjäisillä saarilla.

c Laskelma

Näkökohta	Lähteet	1	2	3	4
Rikollisuuden määrä	Kansalliset tilastot ja käytössä oleva rikosindeksi				
Käynnissä olevat konfliktit ja militarisointi	Maaailmanlaajuinen rauhanindeksi				
Terveydenhoito	Ks. indikaattori 36				
Hoidon vaikuttavuus	Ks. indikaattori 40				
Taloudellinen vauraus	Ks. indikaattorit 26, 28 ja 29.				
Ympäristöuhkien puuttuminen	Ks. indikaattorit 13 ja 14.				
Matkapuhelinverkon kattavuus	Kansalliset matkaviestinoperaattorit				

d Esimerkki

Gozo eli Ghawdex maltan kielellä on se saari, jossa Odysseus vietti aikaa Kalypson kanssa kolme tuhatta vuotta sitten. Gozon pinta-ala on 67 neliökilometriä ja ympärivuotisia asukkaita on 31 000. Gozoon aloitettiin säännöllinen lauttaliikenne vuonna 1241. Yli 650 vuoden ajan lautat kulkivat Valettaan, mutta nykyään ne kulkevat Maltan luoteisosassa sijaitsevan Cirkewwan kahden uuden lauttaterminaalien ja Gozon Mgarrin välillä. Lauttamatka viiden kilometrin päässä olevalta urbaanilta ja hektiseltä Maltalta vie 23 minuuttia.

Matkailu on Gozon tärkein tulonlähde. Sukeltaminen on suuri vetonaula maailmanluokkaa olevien sukelluspaikkojen ansiosta. Houkuttavuutta lisäävät hylt, jotka ovat kiinnostavia sukelluskohteita, ja sukellusalaa palveleva infrastruktuuri. Vuonna 2017 Gozolla oli 388 000 kävijää, joista monet olivat kotimaisia päivämatkustajia, mutta myös 29 700 sukeltajaa, jotka viettivät saarella 282 600 yötä. Matkailualan kokonaisosuus menoista oli vuonna 2017 noin 180 miljoonaa euroa, mikä on hieman alle 50 prosenttia Gozon bruttokansantuotteesta. Ulkomaiset matkailijat viiptyvät pidempään kuin päiväretkeilijät tai kotimaiset matkailijat.

Gozo on melko turvallinen käyntikohde: katurikollisuus, murrot ja taskuvarkaudet eivät aiheuta merkittävää huolta. Vuonna 2020 ilmoitettiin 276 varkautta. Anniskelupaikoista ei napattu alaikäisiä, julkisilla paikoilla tupakoinnista otettiin kiinni kymmenen ihmistä. Gozon poliisin täysvahvuudesta

puuttuu 30 poliisia, mutta se ei näytä olevan ongelma. Kiinteistönvälittäjä toteaa, että Gozon rikosaste on aina ollut lähes olematon, ”koska tällä saarella kaikki tuntevat kaikki. Vuokranantajat jättävät avaimen etuoveen ulos lähtiessään.” Hänen näkemystään tukevat hyvin Cambeon tilastot (Cambeo on Googlen jälkeläinen, joka tuottaa turvallisuusraportteja kaupungeista ja paikoista ympäri maailmaa).

Yli puolet asukkaista katsoo, että tunneli tai silta Gozon ja Maltan välillä parantaisi elämää saarella, jossa suurin ongelma on työn puute. Malta, Gozo mukaan luettuna, ei ole riippuvainen Venäjän kaasusta, mutta se hankkii suurimman osan vehnästä, ohrasta ja maissista Ukrainasta. Malta pelasti vuonna 2019 yli 3 000 pakolaista merellä, vuonna 2020 2 300 ja vuonna 2021 800 pakolaista. Koska Malta suoja Gozoa eteläpuolella, se saa vain pienen osan pakolaisista mutta näyttää pitävän heistä melko hyvää huolta.

Gozon laskelma olisi seuraava:

Rikosten määrä: 4

Käynnissä olevat konfliktit ja militarisointi: 3

Terveystenhoito: 4

Hoidon vaikuttavuus: 4

Taloudellinen vauraus: 3

Ympäristöuhkien puuttuminen: 3

$4+3+4+4+3+3 = 21/6$ yhteensä 3,5. Gozon indikaattoriarvo on 4. Mikään ei voi kumota laskelmaa, josta saadaan oikeudenmukainen pistemäärä tälle rauhalliselle, uneliaalle, ”Manner-Maltaa” harvemmin asutulle ja siten sitä vihreämmälle ja paljon turvallisemmalle paikalle.

Indikaattori 42: Kotoutuminen

a Perustelut

Ihanteellisessa saariyhteiskunnassa kukaan ei kärsi yksinäisyydestä, ja sosiaalisia yhteyksiä on runsaasti. Pienet saaret tarjoavat hyvät edellytykset yhteisöllisyydelle ja osallistumiselle.

Erilaisten yhdistysten ja vastaavien ryhmittymien toiminta luo mahdollisuuksia sosiaaliselle vuorovaikutukselle. Uuden tulokkaan ei ole aina helppoa päästä piireihin, mutta aktiivinen tuki ja apu voivat helpottaa kotoutumista.

b Määritelmä

Toiminnassa olevien yhdistysten määrä. Yleisölle avoimien järjestettyjen ja sosiaalisten tapahtumien määrä. Toimenpiteet, joilla uudet tulokkaat otetaan osaksi yhteisöä ja lievennetään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä.

c Laskelma

		1	2	3	4
a	Kotoutumiseen aktiivisesti osallistuvat yhdistykset (ei välttämättä viralliset)	Ei ole	1-2	3-4	5 tai enemmän
b	Avoimet tapahtumat ja/tai tiedotuskanavat	Ei ole	1-2	3-4	5 tai enemmän
c	Uusien tulokkaiden aktiivinen mukaan ottaminen	Ei ole	Tätä varten tehdään toimenpiteitä ja suunnitelmia	Tehtävään on nimetty henkilö	Tehtävään on nimetty useita ryhmiä, henkilöitä tai organisaatio
d	Yksinäisyyden ja syrjäytymisen aktiivinen ehkäiseminen	Ei ole	Tätä varten tehdään toimenpiteitä ja suunnitelmia	Tehtävään on nimetty henkilö	Tehtävään on nimetty useita ryhmiä, henkilöitä tai organisaatio
Saatujen arvojen summa jaettuna 4:llä: $(a+b+c+d)/4$					

d Esimerkki

Vuonna 1961 Kreikan Tilos-saaren asukasluku oli 789. Vuonna 1981 se oli 301; vuoteen 1991 mennessä se oli laskenut 258:aan Yhdysvaltoihin ja Australiaan muuton vuoksi. Nykyään Tilosilla on jälleen 780 asukasta.

Sen entinen pormestari Anastasios Aliferis oli saaren lääkäri ja suuri lintujen ystävä. Hän sai yli 6 000 ornitologia ja valtaosan saarelaisista mukaan vetoomukseen, jonka mukaan Tilosista tehtäisiin luonnonsuojelualue aiemmin metsästetyille linnuille. Tilokseen tuli tietenkin tuhansia lintuharrastajia

Kreikan Tilos-saarella on vahvat perinteet kotouttamisessa. Tilosin pormestarina Anastasios Aliferis vihki kaksi homoseksuaalista paria vuonna 2008. Koska se ei ole sallittua Kreikassa, häntä uhattiin vankeudella. Syytteestä luovuttiin lopulta, mutta Tilosiin saapui avioliittoon halajavia.

Tasoin menehdyttyä vuonna 2012 hänen miniänsä Maria Kamma valittiin pormestariksi. Vuonna 2015 Lähi-idästä alkoi tulla pakolaisia Eurooppaan, ja suurin osa heistä ylitti Egeanmeren Turkista Kreikan saarille alle kuuden kilometrin päässä Turkin rannikolta. Näitä saaria olivat muun muassa Chios, Kos, Lesbos, Leros, Kastellorizo, Agathonisi, Famrakosini, Rodos, Tilos ja Symi. Toisinaan saarilla oli enemmän pakolaisia kuin paikallisia.

Tilosilla pakolaisille annettiin majoituksen ja oleskelun lisäksi myös työtä ja heidät integroitiin yhteiskuntaan. Suurin osa Kreikan maahanmuuttajista asuu leireillä, kun taas Tilosiin on kotoutunut 50 maahanmuuttajaa. Maria Kamma on saattanut muuttaa yhteisönsä Euroopan ystävällisimmäksi saareksi, ja hän sanoo: "Tämän pienen saaren onnistuminen on valoisa esimerkki siitä, että pienen ponnistuksin ei synny pakolaiskriisiä, ei humanitaarista kriisiä, ei pakolaisongelmaa, ei vain Kreikassa vaan koko Euroopassa."

Vuonna 2019 Maria Kamma valittiin toistamiseen Tilosin pormestariksi.

Tilos näyttää saavan pisteet $5+5+5+5 = 20/4 = 5$. Ja sen se ansaitseekin.

Indikaattori 43: Äänestysaktiivisuus

a Perustelut

Äänestysaktiivisuus on osoitus luottamuksesta yhteiskuntaa ja sen poliittista järjestelmää kohtaan. Maiden väliset erot äänestysaktiivisuudessa ovat yleensä suurempia kuin luokkien, etnisten ryhmien tai maan alueiden väliset erot. Ristiriitaista kyllä, osa sisäisiä eroja aiheuttavista tekijöistä ei näytä pätevän maailmanlaajuisesti. Esimerkiksi paremmin koulutetuissa maissa ei olla muita aktiivisempia.

Vuoden 2019 Euroopan parlamentin vaaleihin osallistui 51 prosenttia äänioikeutetuista. Alle 25-vuotiaista nuorista vain 42 prosenttia äänesti. 25–39-vuotiaista vain 47 prosenttia.

Saari on aina kansallisten vaalien kärjessä: esimerkiksi Malta, jonka äänestysprosentti on 90. Vuosien 2020–2021 vaaleissa alueilla ja maissa, joissa on paljon saaria, Maltaa seuraavat Irlanti (62,9 %), Madeira (55,1 %), Azorit (45,4 %) ja Kroatia (46,4 %).

Halu ilmaista mielipiteensä demokraattisissa vaaleissa mittaa kansalaisten uskoa saariyhteisönsä.

b Määritelmä

Vaaleissa äänestäneiden äänioikeutettujen prosenttiosuus.

c Laskelma

1	2	3	4
Alle 50	50–59,9	60–69,9	Yli 70

d Esimerkki

Äänestysaktiivisuus kesäkuun 2021 kuntavaaleissa lounaisaasariston viidessä entisessä kunnassa (vaalipiirit), jotka nykyään kuuluvat Paraisiin.

Vaalipiiri	Äänioikeutettuja	Prosenttiosuus	Arvo
Iniö	166	77,1	4
Houtskari	444	72,1	4
Korppoo	693	69,4	3
Nauvo	1179	64,7	3
Parainen	9832	57,4	2

Näyttää siltä, että sitoutuminen lisääntyy paikan pienenemisen mukaan. Sekä Iniö että Houtskari saivat indikaattoriarvon 4.

Indikaattori 44: Saarikulttuuri

a Perustelut

Kun saarikulttuuria arvioidaan asuttavuuden kannalta, omaa saarta ei kannata verrata Leonard Cohenin Hydraan tai Eigin saareen Skotlannissa. Tärkeimpiä kilpailijoita ovat rannikon yhteisöt, eivät muut saaret. Tarkoituksena on arvioida, miten hyvin saarella pidetään sen omasta huolta siellä asuvien, niiden, joita sinne halutaan houkutella, ja vierailijoiden hyödyksi. Paikallista kulttuuria käytetään usein matkailijoiden viihdyttämiseen. Sitä ei kannata kuluttaa loppuun.

Nyt tarkastellaan seitsemää paikallisen kulttuurin osa-aluetta: saaren aarteita, joko luontoa tai kulttuuria, paikallisia museoita, joissa esitellään kulttuuriomaisuutta, sitä, onko tietoa saatavilla painetussa muodossa tai verkossa, onko paikallisia oppaita ja paikallisia reittejä sekä sitä, järjestetäänkö kulttuurifestivaaleja.

b Määritelmä

Se, miten hyvin saaren asukkaat huolehtivat saaren omasta paikallisesta kulttuurista.

c Laskelma

Näkökohta	1	2	3	4
Luontoon, kulttuuriin ja historiaan liittyvät aarteet	Paljon aarteita on tuhottu tai ne ovat vaarassa	Ilkivaltaa ja ympäristön tuhoamista esiintyy	Melko hyvin pidetty	Erittäin hyvin pidetty
Paikalliset museot esittelevät historiaa, taidetta, käsityötä, luontoa	Ei paikallista museota	Yksi melko hyvä museo	Paikallinen museo, jossa esitellään saaren kulttuuria erittäin hyvin	Useita hyvin organisoituja museoita
Kirjoissa ja elokuvissa on saatavilla tietoa saaren luonnosta, kulttuurista, lauluista, kielestä ja historiasta	Tietoa puuttuu	Monilta alueilta puuttuu tärkeää tietoa	Asianmukaista tietoa useimmilla alueilla	Paljon tietoa kaikilla alueilla
Verkossa on saatavilla tietoa saaren luonnosta, kulttuurista ja historiasta	Tietoa puuttuu	Monilta alueilta puuttuu tärkeää tietoa	Asianmukaista tietoa useimmilla alueilla	Paljon tietoa kaikilla alueilla
Paikallisoppaat	Ei paikallista opasta	Paikallinen opas on, mutta vain joillakin alueilla	Paikallisia oppaita on, jotkut erittäin hyviä (sertifioituja?). useimmilla alueilla	Kaikilla alueilla on erittäin hyviä (sertifioituja?) oppaita

Kävelyreitit	Ei kävelyreittejä	Kävelyreitti on, mutta sitä ei ole hoidettu kovin hyvin	Kävelyreittejä on useita, joillakin on opasteet ja kartat	Kävelyreittejä on useita, ja niillä on opasteet, painetut ja digitaaliset kartat
Festivaalit	Ei festivaaleja	Vuotuinen festivaali	Vuosittain on useita festivaaleja	Useita festivaaleja, jotka houkuttavat ihmisiä kaukaa

d Esimerkki

Kihnu on Riianlahdessa sijaitseva Viron saari, jonka pinta-ala on 16,8 neliökilometriä. Se on yksi pienistä Viron kunnista, jotka jäivät jäljelle vuoden 2017 hallintouudistuksesta, jolloin alle 5 000 asukkaan kunnat yhdistyivät. Muut pienet yhteisöt ovat myös pieniä saaria: Vormsi, Muhu ja Ruhnu. Oli viisaampaa ja fiksumpaa säilyttää niiden itsehallinto.

Kihnussa miehet ovat perinteisesti olleet kuukausikaupalla poissa kalastamassa ja metsästämissä hylkeitä. Naisten rooli laajeni perinteisiä sukupuolirooleja pidemmälle ja kaikkiin maalaiselämän osa-alueisiin. He hoitivat tilan, kanat ja lampaat, ompelivat vaatteita ja korjasivat traktoreita. Saariyhteisöä kutsutaan usein Euroopan viimeiseksi matriarkaatiksi, joka saa voimansa pääasiassa naisten vahvuudesta ja selviytymiskyvystä. Näin rikkaan kulttuurin ylläpitäjistä tuli Unescon maailmanperintökohde vuonna 2003.

Nykyään miehet työskentelevät edelleen viikkoja pois Kihnusta pääosin rakennuksilla. Naiset tasapainottelevat maatalouden, lastenkasvatuksen ja arjen vastuiden välillä ja pitävät kiinni velvollisuudestaan jatkaa esi-isien perinteitä. He ajavat vanhoja Venäjän armeijan sivuvaunullisia moottoripyöriä, pukeutuvat huiveihin ja punaraitaisiin hameisiin, huolehtivat majakasta, johtavat jumalanpalveluksia ja pukeutuvat jopa joulupukiksi.

Kihnun väestömäärä on virallisesti 700, ja 400 ihmistä asuu siellä ympäri vuoden. Matkailijoita on 30 000–35 000 vuodessa. Matka saarelle kestää kolme tuntia Pärnusta ja tunnin Maniladista. Kun meri jäätyy talvella, saarelle voi ajaa jään yli. Saarella on vain muutama päällystetty tie, kaksi pientä ruokakauppaa, museo, kirkko ja 36 lapsen alakoulu, jossa muutama vuosi sitten oli sata lasta.

Paikallinen museo on mahtava, esittely on jaoteltu hyvin aiheittain, se on ilmava ja hyvin johdettu. Nuori pormestari (mies) ei ole pukeutunut pukuun vaan perinteiseen puseroon. Oppaat ovat erinomaisia, he tekevät yhteistyötä ja toimivat hyvin yhdessä.

Saareen on helppo rakastua ja ymmärtää sen lähtökohtia ja sitä, miksi siitä tuli mitä se on. Saarelaiset ovat ylpeitä omasta kulttuuristaan ja saavat korkeat pisteet kulttuurinsa ylläpitämisestä.

Luontoon, kulttuuriin ja historiaan liittyvät aarteet: 4
 Paikalliset museot: 4
 Kirjoissa ja elokuvissa saatavilla oleva tieto 4
 Verkossa saatavilla oleva tieto 4
 Paikallisoppaat: 4
 Kävelyreitit: 4
 Festivaalit: 4

4+4+4+4+4+4+4 = 28/4. Kihnun hämmästyttävä tulos on kiistaton 4.

Indikaattori 45: Väestönkasvu

a Perustelut

Pohjois- ja Länsi-Euroopan pienillä saarilla on vähän väkeä ja niiden väkiluku pienenee, kun taas Etelä-Euroopassa pienillä saarilla on paljon väkeä ja määrät melko vakaita. Kasvu on siis pääosin ongelma Itämeren ja Atlantin saarilla. Väestöä voivat kasvattaa saarella syntyneet lapset tai maahanmuutto.

Tämä on asuttavuusanalyysin 45. ja viimeinen indikaattori. Se perustuu muihin 44 indikaattoriin, ja se on kokonaisuus siihen liittyviä toimia ja tapahtumia, jotka saavat aikaan väestönkasvua ja joita arvioidaan ankaran neliportaisen asteikon avulla. Selkein osoitus onnistumisesta yhteiskunnan houkuttelevuuden lisäämisessä on saaren jatkuvasti kasvava väestö.

b Määritelmä

Väestön muutos prosentteina asukasluvusta.

c Laskelma

1	2	3	4
Väestönmuutos viimeisen kymmenen vuoden aikana on negatiivinen	Väestömäärä on vakaa	Väestönmuutos viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut enintään viisi prosenttia	Väestönmuutos viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut yli viisi prosenttia

d Esimerkki

Yksi Bretagnen alueen 15 asutusta saaresta on Ouessant, jossa on kallioista maastoa noin 8x3 kilometriä. Ouessantia ympäröivät vaaralliset vedet ovat maailman myrskyisimpiä, vuorovesi virtaa kymmenen solmun nopeudella ja sekä veden pinnalla että sen alla on lukuisia teräviä riuttoja.

Ouessantin virallinen väkiluku on 834 (2016), mutta oikeasti se on 805 (2021) ja puolittunut vuodesta 1968. Kesällä väestöä on vähintään 2 000 ja kakkosasuntojen määrä on nyt lähes 500. Saarella on noin 150 000 päiväkävijää vuodessa. Kesällä heitä voi olla päivässä yli tuhat.

Ouessantin pormestari Denis Palluel, ammatiltaan opettaja, perusti saarten välisen järjestön "Les îles du Ponant" (AIP) vuonna 1971. Järjestössä käynnistettiin toimenpiteitä saarten väestön säilyttämiseksi ja aloitettiin yhteistyö Brestin yliopiston (UBO) ja professori Louis Brigandin kanssa. Saarelle kehitettiin brändi hankkeessa, johon osallistui yritysverkosto ja jota tuettiin tutkimusohjelmasta. Vuosittain järjestetään saarifestivaali, jossa voidaan keskustella ja tulla mukaan toimintaan sekä vahvistaa ranskalaisen saaren identiteettiä. Yliopisto aloitti lisäksi saarikysymyksiä koskevan monitieteisen ja instituutioiden välisen tutkimuksen, jossa keskityttiin kolmeen saareen (Ouessant, Molène ja Sein). Siihen sisältyivät myös toimistot, laboratoriot ja asuminen saarilla.

Vuonna 2016 AIP ja UBO tekivät virallisen sopimuksen, jonka perusteella vuonna 2017 tehtiin toteutettavuustutkimus, solmittiin kumppanuus Bretagnen alueviranomaisen kanssa ja kehitettiin asukkaiden, paikallisviranomaisten ja tutkijoiden tukea ja rakenteita. Saarilla aloitettiin maisteriohjelma ja kesäyliopisto.

Tämä osoittautui kattavimmaksi tukiohjelmaksi saarten elinkelpoisuuden säilyttämisessä Euroopassa. Vuonna 2017 Ouessantin saarelle syntyi ensimmäinen vauva reiluun 30 vuoteen. Se oli kuin taivaanlahja. Léanie-vauva päätti tulla maailmaan, kun hänen äitinsä odotti lauttaa. Palomiehet ja saaren lääkäri kutsuttiin paikalle, ja tuleva äiti asetettiin paloautoon ja vietiin lentokentälle, jossa vauva syntyi odotettaessa sairaanhoitopalvelujen saapumista mantereelta.

”Ouessantin asukkaat ovat sellaisia, he eivät koskaan halua lähteä!” Yksi asukas kommentoi kansallisissa tiedotusvälineissä. ”Hänellä ei ollut aikaa lähteä, koska hänen piti hoitaa työnsä paikallisessa supermarketissa.”

Surullista kyllä, Ouessantin pistemäärä on 1. Mutta Léanie tuo toivoa.